

## OPINIE

## EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

543. SESJA PLENARNA EKES-U, 15.5.2019–16.5.2019

## Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Kwestie związane z równouprawnieniem płci”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2019/C 240/02)

Sprawozdawczynie: **Indrė VAREIKYTė**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.9.2018
Podstawa prawna	Artykuł 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	24.4.2019
Data przyjęcia na sesji plenarnej	15.5.2019
Sesja plenarna nr	543
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	200/4/7

**1. Wnioski i zalecenia**

1.1. Komitet uważa, że równouprawnienie płci to kwestia społeczna i tylko społeczeństwo realizujące to podejście może być silne pod względem gospodarczym i społecznym. Jest to zatem konieczność i ekonomiczna, i społeczna, aby kobiety i mężczyźni byli traktowani równo i mieli równe szanse.

1.2. EKES wyraża ubolewanie, że choć równość płci jest ważnym celem UE, to przy obecnym tempie zmian jego osiągnięcie zajmie jeszcze ponad 100 lat, zwłaszcza że postępowe tendencje wciąż napotykać na silny opór w najważniejszych obszarach rozwoju, a dodatkowo mamy do czynienia z ogólnym spowolnieniem wzrostu gospodarczego.

1.3. Komitet uważa, że UE i państwa członkowskie muszą dołożyć wszelkich starań, by osiągnąć cel 5 dotyczący równouprawnienia płci do 2030 r. Apeluje zatem o zintegrowaną i ambitną pięcioletnią strategię UE w zakresie równości płci<sup>(1)</sup>, obejmującą okres kolejnej kadencji Komisji i Parlamentu Europejskiego, oraz o zdecydowane zaangażowanie instytucji UE, rządów, społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego na rzecz równości kobiet i mężczyzn. Ma to zapewnić całościowe zajęcie się jednocześnie wszystkimi aspektami równości i podjęcie środków o równym oddziaływaniu.

1.4. EKES apeluje, by równouprawnienie płci pozostało odrębnym celem w kontekście przyszłych ram finansowych. Trzeba wykaazać zdecydowane zaangażowanie na rzecz równości płci i włączania aspektu płci we wszystkie obszary polityki, a także ująć wskaźniki dotyczące płci, ocenę wpływu pod kątem płci i sporządzanie budżetu z uwzględnieniem aspektu płci we wszystkich programach i obszarach polityki. Aspekt płci powinien również być się integralną częścią zaleceń dla poszczególnych krajów.

1.5. Komitet apeluje do Komisji Europejskiej o pakiet dotyczący usług opiekuńczych, aby przyspieszyć wdrażanie europejskiego filaru praw socjalnych, oraz o przegląd celów barcelońskich dotyczących opieki nad dziećmi.

1.6. EKES potępia wszelkie formy przemocy wobec kobiet i zachęca państwa członkowskie, które nie ratyfikowały jeszcze konwencji stambulskiej, aby rozważyły swoje stanowisko. EKES wzywa również Komisję do uwzględnienia w definicji nielegalnego nawoływania do nienawiści nękania i mobbingu kobiet w internecie. Należy stworzyć ogólnounijne wskaźniki dotyczące gromadzenia porównywalnych danych na temat przemocy wobec kobiet, gdyż pomogłoby to w opracowaniu skutecznych środków z zakresu polityki.

1.7. Komitet odnotowuje, że debata na temat dyrektywy w sprawie kobiet w zarządach, służąca zwiększeniu udziału kobiet w organach decyzyjnych, pozostaje jednym z priorytetów rumuńskiej prezydencji. Wzywa Radę do kontynuowania wysiłków i dyskusji na temat dyrektywy w sprawie kobiet w zarządach. Komitet wzywa również przemysł do przyjęcia roli lidera i zwiększenia udziału kobiet na najwyższych stanowiskach decyzyjnych.

(<sup>1</sup>) Dz.U. C 110 z 22.3.2019, s. 26.

1.8. EKES wzywa do podjęcia skutecznych działań w celu zapewnienia równych szans dla kobiet i mężczyzn na rynku pracy, zwłaszcza mających na celu zlikwidowanie różnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć, a także rozwiązania problemu horyzontalnej i wertykalnej segregacji płci między zawodami.

1.9. Komitet proponuje utworzenie nadzwyczajnego funduszu prawnego na poziomie UE, który zapewniłby wsparcie organizacjom społeczeństwa obywatelskiego poszukującym sądowych dróg przeciwdziałania krajowemu lub samorządowemu ustawodawstwu naruszającemu prawa kobiet.

1.10. Komitet dostrzega rolę mediów, reklam i publicznych wzorców w promowaniu równości płci. Apeluje zatem o podjęcie kroków, by zapewnić pozytywny wpływ reklam na reprezentowanie i promowanie równości płci w społeczeństwie.

1.11. EKES wzywa instytucje publiczne i organizacje społeczeństwa obywatelskiego w całej UE, by w swych strategiach politycznych i działaniach na zewnątrz promowały równość kobiet i mężczyzn, a także w ramach swych organizacji realizowały takie wzorcowe modele jak promowanie kobiet w procesie podejmowania decyzji i uwzględnianie równouprawnienia płci we wszystkich strategiach politycznych i procesach.

1.12. Odnosząc się do art. 300 ust. 5 TFUE, Komitet wzywa Radę do dokonania przeglądu wytycznych dotyczących mianowania członków EKES-u i zaleca, by państwa członkowskie przedstawiały kandydatów na zasadzie parytetu płci. Komitet będzie dążył do zapewnienia równouprawnienia płci w swoich działaniach, włączenia kwestii równości płci do procesu pracy i utworzenia grupy monitorującej w celu sporządzenia odpowiednich wytycznych.

## 2. Uwagi ogólne

2.1. Równość kobiet i mężczyzn jest podstawową wartością i celem Unii Europejskiej zapisanym w traktatach europejskich i w Kartach praw podstawowych oraz w potwierdzonym niedawno Europejskim filarze praw socjalnych. Obok ram ustawodawczych i politycznych służących osiągnięciu równouprawnienia płci UE wspiera wdrażanie pekińskiej platformy działania oraz Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, a także program działań Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju oraz wyniki odnośnych konferencji przeglądowych.

2.2. Choć w Europie podejmuje się wiele pozytywnych inicjatyw w celu zwalczania różnych aspektów nierówności kobiet i mężczyzn, czynniki sprzyjające rzeczywistej równości – zwłaszcza wewnątrz państw członkowskich i regionów – mają złożony i wieloaspektowy charakter. Pomimo ogólnych postępów EKES ubolewa nad tym, że przy obecnym tempie zmian osiągnięcie równouprawnienia płci w Europie zajmie ponad 100 lat. Zaapelował o przyjęcie nadrzędnej strategii zrównoważonego rozwoju podczas realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. W tym kontekście uważa, że UE i państwa członkowskie muszą dołożyć wszelkich starań, by osiągnąć cel 5 dotyczący równouprawnienia płci do 2030 r.

2.3. EKES obawia się również, że przyszłe postępy w dziedzinie równouprawnienia płci mogłyby zostać zahamowane przez obecne negatywne reakcje wobec wzmocnienia pozycji gospodarczej kobiet (zatrudnienie, równowaga między życiem zawodowym a prywatnym, prawa socjalne, opieka), a także w związku z edukacją, prawami i zdrowiem reprodukcyjnym i seksualnym, przemocą wobec kobiet, organizacjami pozarządowymi zajmującymi się kwestiami kobiet oraz kluczowymi obszarami ram instytucjonalnych i politycznych w UE i państwach członkowskich.

2.4. Ponadto przewiduje się spowolnienie wzrostu gospodarczego w wielu krajach europejskich, więc uzasadnione stają się obawy, że kwestia równouprawnienia płci może zejść na dalszy plan w polityce państw członkowskich i w strategiach przedsiębiorstw. Aby nie dopuścić do dalszego pogłębiania istniejących nierówności płci, wpływ polityki makroekonomicznej na problematykę płci powinien być dokładnie oceniany i brany pod uwagę przy opracowywaniu m.in. polityki budżetowej i polityki ochrony socjalnej oraz strategii na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

2.5. Komitet uważa, że zapewnienie szybszego i skutecznego wdrożenia unijnej polityki równości płci wymaga nowej pięcioletniej strategii UE na rzecz równouprawnienia płci uwzględniającej przyszłą kadencję Komisji i PE oraz odnowione zobowiązania rządów, społeczeństwa obywatelskiego, sektora prywatnego i instytucji europejskich do zapewnienia równouprawnienia. Jest to nie tylko konieczne do zbudowania sprawiedliwego i równego społeczeństwa, ale stanowi również najlepszą zbiorową reakcję na dyskryminujące i mizogiczne ruchy populistyczne, które obecnie stanowią zagrożenie dla demokratycznych społeczeństw.

2.6. Opinia publiczna przemawia za stanowiskiem EKES-u, ponieważ większość Europejczyków uważa, że równouprawnienie płci ma zasadnicze znaczenie dla sprawiedliwego i demokratycznego społeczeństwa (91 %), gospodarki (87 %) i dla nich osobiście (84 %). Ponadto odsetek obywateli UE, którzy pragnęliby aktywnego zaangażowania UE w tym obszarze polityki wzrósł o 10 % (z 55 % do 65 %) w ciągu zaledwie dwóch lat (2016–2018).

2.7. W tym kontekście Komitet wyraża ubolewanie, że całkowite finansowanie UE przeznaczone na realizację działań na rzecz równości płci w latach 2014–2020 wynosi zaledwie 6,17 mld EUR, co stanowi ok. 0,6 % wszystkich środków. EKES apeluje, by równouprawnienie płci pozostało odrębnym celem w kontekście przyszłych ram finansowych, które muszą również wyraźnie wspierać równość płci i uwzględnianie aspektu płci we wszystkich politykach, a także obejmować wskaźniki dotyczące płci, ocenę wpływu w aspekcie płci i sporządzanie budżetu z uwzględnieniem aspektu płci zarówno w UE, jak i na szczeblu krajowym. Świadomość potrzeby uwzględniania aspektu płci we wszystkich politykach oraz zapewnienie szczególnych środków na działania z zakresu równouprawnienia płci są niezbędne nie tylko w programach dotyczących zatrudnienia i włączenia społecznego lub podstawowych praw człowieka (np. EFS, „Prawa, równość i obywatelstwo”, FAMI, EaSI), lecz także w obszarach polityki, które nie są postrzegane jako bezpośrednio związane z równouprawnieniem płci, lecz mogą mieć poważne skutki dla równości kobiet i mężczyzn, a mianowicie ICT, transport, rozwój obszarów wiejskich i miast, przedsiębiorczość, wsparcie inwestycyjne, zrównoważony rozwój i polityka ochrony środowiska. Wymiar związany z równouprawnieniem płci, oceniany na podstawie wskaźnika równouprawnienia płci, powinien stać się integralną częścią procesu europejskiego semestru, w tym sprawozdań krajowych i zaleceń dla poszczególnych krajów.

2.8. W związku z coraz liczniejszymi głosami niedawnej akcji #MeToo Komitet wyraża uznanie dla Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, który zalecił opracowanie bardziej zdecydowanego kodeksu postępowania we wszystkich instytucjach UE. Komitet uważa też, że należy szybko przyjąć ten kodeks i dostosować go do warunków instytucji publicznych w państwach członkowskich.

2.9. EKES wzywa instytucje publiczne i organizacje społeczeństwa obywatelskiego w całej UE, by nie tylko w swych strategiach politycznych i działaniach na zewnątrz promowały równość płci, a także w ramach swych organizacji realizowały takie wzorcowe modele jak promowanie kobiet w procesie podejmowania decyzji i uwzględnianie równouprawnienia płci we wszystkich strategiach politycznych i procesach. Obecnie ma to miejsce w ograniczonej liczbie przypadków, a mogłoby to stanowić inspirujący pozytywny przykład dla innych instytucji publicznych i przedsiębiorstw oraz pogłębić dialog na temat wdrażania środków na rzecz równości płci na wszystkich poziomach społeczeństwa europejskiego.

### 3. Gospodarka

3.1. Równy dostęp do zasobów gospodarczych jest nie tylko kwestią niezależności ekonomicznej kobiet, lecz koniecznym warunkiem wypełnienia przez UE celów dotyczących zrównoważonego wzrostu gospodarczego, zatrudnienia dobrej jakości, spójności społecznej, dobrobytu i konkurencyjności. Wspieranie uczestnictwa kobiet w rynku pracy ma kluczowe znaczenie dla inteligentnego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, PKB oraz – bardziej ogólnie – dla zagwarantowania, że UE w pełni wykorzystuje dostępne talenty.

3.2. Europejki nadal doświadczają utrzymujących się nierówności ze względu na płeć, segregacji i różnic w wynagrodzeniu na rynku pracy, co będzie kosztować PKB Unii ok. 240 mld EUR do 2030 r. oraz ma bezpośredni wpływ na zarobki netto kobiet i długofalowe konsekwencje dla ich zabezpieczenia społecznego i uprawnień emerytalno-rentowych. EKES przyjmuje zatem z zadowoleniem konsultacje Komisji mające na celu ocenę przepisów dyrektywy 2006/54/WE w sprawie wprowadzenia w życie zapisanej w Traktacie zasady równości wynagrodzeń w celu zapewnienia lepszego egzekwowania w praktyce zasady równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości.

3.3. Chociaż ograniczona liczba godzin pracy może stanowić wolny wybór, to ponad jedna czwarta ludności Europy jest zmuszona do pracy w niepełnym wymiarze godzin. Kobiety są nadmiernie reprezentowane w tej grupie, a ich wybór związany z pracą w niepełnym wymiarze godzin często wynika z obowiązków opiekuńczych. Udział wymuszonej pracy w niepełnym wymiarze godzin nieznacznie (o 0,1 %) spadł w ostatnich latach. Jedną z przyczyn wymuszonej pracy w niepełnym wymiarze godzin jest brak odpowiedniej infrastruktury opieki i elastycznej organizacji pracy, która mogłaby pomóc w zapewnieniu lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Kobiety są również z reguły w większym stopniu narażone na ubóstwo oraz mają ograniczone możliwości kariery. Ponadto wśród osób zakładających firmę w UE jest dwa razy mniej kobiet niż mężczyzn.

3.4. W związku z tym EKES wzywa do podjęcia skutecznych działań w celu zapewnienia równego udziału kobiet i mężczyzn w rynku pracy, a także rozwiązania problemu horyzontalnej i wertykalnej segregacji płci między zawodami. Kluczowym priorytetem powinno być stworzenie większych możliwości dostępu kobiet do dobrej jakości zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy z elastyczną organizacją czasu pracy.

3.5. Zdaniem Komitetu niezbędne jest promowanie polityki rynku pracy przyjaznej rodzinie i wspierające równouprawnienie płci oraz wdrożenie transformacyjnych i ukierunkowanych środków będących w stanie przywrócić równowagę podziału obowiązków opiekuńczych i domowych między kobietami a mężczyznami<sup>(2)</sup>, zwłaszcza obecnie, gdy warunki gospodarcze wywierają coraz większą presję na pracowników. Monitorowanie wdrażania przez państwa członkowskie unijnej dyrektywy w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym będzie miało zasadnicze znaczenie dla realizacji reform zmierzających ku zapewnieniu odpowiedniego płatnego urlopu oraz elastycznej organizacji pracy oraz dla oceny wpływu nowych środków na częstotliwość urlopów rodzicielskich branżach przez młodych ojców.

(2) Dz.U. C 129 z 11.4.2018, s. 44.

3.6. Odpowiednie środki, takie jak dostępność przystępnych cenowo usług opieki nad dziećmi i opieki długoterminowej, a także zachęcanie do brania urlopów przez mężczyzn, mają zasadnicze znaczenie dla umożliwienia rodzicom i opiekunom wejście lub powrót na rynek pracy i utrzymanie się na nim. EKES apeluje do Komisji Europejskiej o przygotowanie pakietu w zakresie usług opiekuńczych zawierającego zestaw zaleceń w zakresie polityki, finansowania i celów, aby przyspieszyć wdrażanie europejskiego filaru praw socjalnych i uzupełnić dyrektywę w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, a także o dokonanie przeglądu celów barcelońskich dotyczących opieki nad dziećmi.

3.7. Rokowania zbiorowe mogą odegrać ważną rolę w niwelowaniu nierówności płci na rynku pracy. Zalecenia Międzynarodowej Komisji MOP ds. Przyszłości Pracy dotyczące programu reform na rzecz równości płci powinny stanowić wytyczne dla partnerów społecznych, państw członkowskich i instytucji UE w ich działaniach.

#### 4. Kształcenie i szkolenie

4.1. Pomimo wielu pozytywnych zmian w poziomie wykształcenia kobiet i mężczyzn stereotypowe wzorce segregacji są mocno utrwalone we wszystkich państwach członkowskich. Mężczyźni są nadal praktycznie nieobecni w sektorach postrzeganych przez pryzmat tradycyjnej roli kobiety, takich jak zdrowie i dobrostan, nauki humanistyczne i sztuka lub kształcenie nauczycieli i pedagogika, natomiast przewyższają liczebnie kobiety w dziedzinach STEM i ICT we wszystkich państwach członkowskich. Stwarza to dodatkowe wyzwanie dla kobiet, gdyż umiejętności w dziedzinie STEM, ICT i sztucznej inteligencji mają już dziś zasadnicze znaczenie, a w przyszłości staną się niezbędne<sup>(3)</sup>.

4.2. Kobiety o niskim poziomie umiejętności i kwalifikacji potrzebują dodatkowego wsparcia, aby mogły poprawić swoją pozycję na rynku pracy, gdyż różnice pod względem wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn są największe w wypadku osób bez wykształcenia lub o niskich kwalifikacjach oraz osób dotkniętych dyskryminacją krzyżową. Środki adresowane konkretnie do kobiet znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, zwłaszcza niepełnosprawnych<sup>(4)</sup> i borykających się z licznymi trudnościami, pomogłyby podnieść poziom umiejętności w tych grupach.

4.3. Kobiety w coraz większym stopniu uczestniczą w szkolnictwie wyższym i przewyższają liczebnie mężczyzn w wielu dziedzinach uniwersyteckich. Nadal jednak utrzymuje się segregacja zarówno w szkolnictwie wyższym, jak i zawodowym, która ogranicza wybór zawodu w nietradycyjnych sektorach oraz dostęp do takich samych możliwości rozwoju kariery.

4.4. Dlatego bardzo ważne jest, by nadal zajmować się stereotypami związanymi z płcią oraz segregacją w dziedzinie kształcenia i szkolenia poprzez wspieranie programów nauczania uwzględniających kwestie płci, doradztwo zawodowe i kampanie medialne zachęcające chłopców i dziewczynki oraz kobiety i mężczyzn do wybierania ścieżek kariery zgodnych z ich zdolnościami i umiejętnościami. Równie ważne jest promowanie możliwości kariery i rozwoju dla kobiet oraz mężczyzn, którzy wybrali nietradycyjne sektory. Trzeba także stworzyć szanse dla kobiet, aby mogły w pełni wykorzystać zdobyte wykształcenie wyższe w takim samym stopniu jak mężczyźni, a także poruszyć kwestię szklanego sufitu blokującego kobiety w środowisku akademickim<sup>(5)</sup> oraz zwiększyć możliwości wsparcia dla kobiet-przedsiębiorców<sup>(6)</sup>, zwłaszcza w nietradycyjnych sektorach. Zaleca się również zwiększenie ogólnej świadomości na temat kwestii związanych z równouprawnieniem płci oraz podniesienie umiejętności urzędników i pracowników służby publicznej w dziedzinie równości.

#### 5. Kobiety i ubóstwo

5.1. Kobiety są w większym stopniu zagrożone ubóstwem, co jest częściowo spowodowane tym, że otrzymują niższe stawki za godzinę oraz zdecydowanie dominują w grupie osób otrzymujących płacę minimalną i w sektorach o niższych poziomach wynagrodzenia. Są też częściej zatrudniane w niepełnym wymiarze godzin lub na podstawie nieelastycznych umów bądź mają więcej nieobecności w pracy z powodu obowiązków opiekuńczych. Na feminizację ubóstwa składa się szereg czynników, m.in. niedocenywanie pracy kobiet i zróżnicowanie wynagrodzenia ze względu na płeć. Różnice te znacząco się pogłębiają wraz z pojawieniem się dzieci, co świadczy o trudnościach, jakich kobiety doświadczają w godzeniu obowiązków związanych z wychowaniem dzieci i opieką z pracą zawodową, oraz jest dowodem niesprawiedliwego i dyskryminującego traktowania kobiet w ciąży lub kobiet powracających z urlopu macierzyńskiego.

5.2. Trzeba zdać sobie sprawę, że kobiety nie tworzą jednorodnej grupy i że konieczne są szczególne środki dla kobiet, które doświadczają dyskryminacji lub trudności ze względu na inne niż płeć, czyli dla kobiet z niepełnosprawnościami, kobiet padających ofiarą uprzedzeń rasowych, osób LGBTQ+, kobiet żyjących na obszarach wiejskich, imigrantek, uchodźczyń lub kobiet ubiegających się o azyl oraz kobiet starszych i młodszych.

5.3. Komitet zaleca więc wzmocnienie środków wspierających równość kobiet i mężczyzn w działalności gospodarczej, takich jak:

— łącznie kwestii płci do inicjatyw na rzecz rozwoju gospodarczego,

<sup>(3)</sup> Dz.U. C 173 z 31.5.2017, s. 45.

<sup>(4)</sup> Dz.U. C 367 z 10.10.2018, s. 20.

<sup>(5)</sup> Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 24.

<sup>(6)</sup> Dz.U. C 12 z 15.1.2015, s. 10.

- ?promowanie równości w dziedzinie zatrudnienia, aby osiągnąć taką samą niezależność gospodarczą i bezpieczeństwo finansowe,
- ?wspieranie inicjatyw zwiększających świadomość znaczenia niezależności ekonomicznej kobiet dla zmniejszania ubóstwa,
- ?zajęcie się skutkami przerywania kariery zawodowej i różnych modeli organizacji pracy z punktu widzenia narażenia kobiet na ubóstwo w ciągu ich życia,
- ?opracowanie środków politycznych ukierunkowanych na konkretne grupy kobiet najbardziej zagrożone ubóstwem,
- ?dalsza reforma krajowych systemów emerytalnych i uwzględnienie wymiaru płci w uprawnieniach emerytalno-rentowych (np. poprzez uwzględnienie w obliczaniu rent i emerytur urlopów macierzyńskich/ojcowskich i innych urlopów związanych z opieką),
- ?zajęcie się problemem ubóstwa dzieci poprzez uwzględnienie perspektywy płci i całościowego podejścia pozwalającego tworzyć synergie między włączeniem społecznym, równouprawnieniem płci a innymi dziedzinami polityki oraz z innymi instrumentami politycznymi i finansowymi,
- ?przegląd, przyjęcie i utrzymanie polityk makroekonomicznych i strategii rozwoju nakierowanych na sprostanie potrzebom i wysiłkom kobiet żyjących w ubóstwie.

## 6. Prawa człowieka

6.1. Równouprawnienie płci to podstawowa zasada stanowiąca integralną część praw człowieka oraz zasadniczy warunek wstępny, by prawa te były stosowane i by każdy mógł z nich korzystać.

6.2. EKES potępia wszelkie formy przemocy wobec kobiet i zachęca państwa członkowskie, które nie ratyfikowały jeszcze konwencji stambulskiej, aby rozważyły jej niezwłoczne wdrożenie. Należy stworzyć ogólnounijne wskaźniki dotyczące gromadzenia porównywalnych danych na temat przemocy wobec kobiet, gdyż pomogłoby to w opracowaniu skutecznych środków z zakresu polityki. W związku z tym doświadczenie zdobyte w niektórych krajach UE mogłoby stanowić wskazówkę co do podejścia, które należy przyjąć. EKES wzywa również Komisję do aktualizacji zalecenia w sprawie działań na rzecz skutecznego zwalczania nielegalnych treści w internecie oraz Kodeksu postępowania w zakresie zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie, który został uzgodniony przez Komisję i globalne przedsiębiorstwa IT, poprzez dodanie do definicji nielegalnego nawoływania do nienawiści nękania i mobbingu kobiet w internecie.

6.3. Komitet głęboko ubolewa nad gwałtownymi negatywnymi reakcjami związanymi z prawami i zdrowiem reprodukcyjnym i seksualnym kobiet w Europie, co ma poważne konsekwencje dla praw człowieka odnośnie do kobiet i stanowi ogólne zagrożenie dla powszechności praw człowieka. Choć kroki ustawodawcze były ukierunkowane na utrudnienie dostępu kobiet do legalnej aborcji w niektórych państwach europejskich (mimo że istnieją dowody na to, że kompleksowa edukacja seksualna może zmniejszyć odsetek niepożądanych ciąż o 50 %), wpłynęło to także na inne aspekty związane z prawami i zdrowiem reprodukcyjnym i seksualnym kobiet, np. odnośnie do wymogów prawnych w celu uzyskania recept lekarskich na antykoncepcję awaryjną. Ponadto wprowadzono w życie szereg regresywnych przepisów oraz strategię mające szeroko zakrojone negatywne konsekwencje dla praw kobiet, np. przepisy ograniczające edukację seksualną i rozpowszechnianie informacji na temat orientacji seksualnej i tożsamości płciowej, w tym dla celów edukacyjnych, oraz depenalizujące niektóre formy przemocy domowej.

6.4. EKES wzywa instytucje UE i społeczeństwo obywatelskie do współpracy w celu podjęcia natychmiastowych i zdecydowanych działań przeciwko takim przepisom. Komitet proponuje również utworzenie nadzwyczajnego funduszu prawnego na poziomie UE, który zapewniłby wsparcie organizacjom społeczeństwa obywatelskiego poszukującym sądowych dróg przeciwdziałania ustawodawstwu naruszającemu prawa kobiet.

6.5. Komitet zwraca także uwagę na potrzebę zniesienia barier stojących przed kobietami – a zwłaszcza ofiarami przemocy – które chcą dochodzić sprawiedliwości, gdy złamane zostały ich prawa. Zapewnienie równego dostępu do sprawiedliwości dla wszystkich kobiet poprzez usunięcie przeszkód gospodarczych, kulturowych i instytucjonalnych (uwarunkowanych płcią) to niezbędny warunek poszanowania ich praw człowieka. Ponadto Komitet ubolewa, że nadal brakuje wskaźników oceny postępów państw członkowskich w dziedzinie praw człowieka odnośnie do kobiet. Trzeba też zaznaczyć, że mężczyźni znacznie częściej spotykają się z nieobiektywnym osądem i są pozbawiani praw rodzicielskich i prawa do odwiedzin.

## 7. Kobiety u władzy i kobiety w procesie podejmowania decyzji

7.1. Mimo postępów poczynionych w ostatnich latach niedostateczna reprezentacja kobiet w procesie podejmowania decyzji politycznych i gospodarczych nadal stanowi wyzwanie dla UE i państw członkowskich. Na wszystkich szczeblach administracji kobiety zajmują zaledwie jedną trzecią stanowisk decydenckich i zaledwie jedną czwartą stanowisk ministerialnych średniego lub wyższego szczebla. Publiczne i prywatne instytucje gospodarcze i finansowe nadal są prawie w całości zdominowane przez mężczyzn.

7.2. EKES ubolewa, że mimo nieustannych apeli z całej Unii Europejskiej i samego Komitetu <sup>(7)</sup> wyznaczony na 2020 r. próg 40 % udziału kobiet w zarządach spółek nie zostanie osiągnięty. Odnotowuje, że debata na temat dyrektywy w sprawie kobiet w zarządach pozostaje jednym z priorytetów rumuńskiej prezydencji w celu zwiększenia udziału kobiet w organach decyzyjnych. Wzywa Radę do kontynuowania wysiłków i dyskusji na temat dyrektywy w sprawie kobiet w zarządach. Komitet wzywa również przemysł do przejęcia wiodącej roli i znaczącego zwiększenia udziału kobiet na najwyższych stanowiskach decyzyjnych.

7.3. Komitet regularnie zaleca <sup>(8)</sup> rozważenie skutecznych strategii i narzędzi (np. środków prawnych, budżetowych i dobrowolnych czy parytetów), aby zlikwidować szklany sufit i osiągnąć równowagę płci na wybieralnych i mianowanych stanowiskach w najważniejszych politycznych strukturach. Przeciwdziałanie normom, postawom i stereotypom uwarunkowanym płcią i ich zwalczanie jest dziś ważniejsze niż kiedykolwiek wcześniej, gdyż utrudniają one równą reprezentację kobiet na stanowiskach decyzyjnych w dziedzinie politycznej, gospodarczej i społecznej.

7.4. EKES zaleca Komisji, by poprowadziła inicjatywę zachęcającą kobiety do większego udziału w polityce i do głosowania na kompetentne kandydatki. W tym celu warto zapewnić środki do inwestowania w umiejętności kandydujących kobiet, fundacje zasobów i sieci mentorskie.

7.5. EKES z zadowoleniem przyjmuje cel wyznaczony przez przewodniczącego Komisji Jeana-Claude'a Junckera, zgodnie z którym do końca obecnej kadencji co najmniej 40 % kadry kierowniczej średniego i wyższego szczebla powinny stanowić kobiety. Jednocześnie z ubolewaniem dostrzega, że w samym EKES-ie, który jest wprawdzie organem UE reprezentującym społeczeństwo obywatelskie UE i odgrywa rolę pomostu między społeczeństwem a instytucjami UE, niestety tylko w 30 % członków to kobiety. Komitet wzywa zatem Radę do dokonania przeglądu wytycznych dotyczących mianowania członków EKES-u w celu uwzględnienia zmian gospodarczych, społecznych i demograficznych w Unii, zgodnie z art. 300 ust. 5 TFUE. Komitet będzie dążyć do zapewnienia równoprawienia płci w swoich działaniach.

7.6. W swym nowo przyjętym regulaminie wewnętrznym EKES zobowiązał się zapewnić we wszystkich obszarach swej polityki zgodność z zasadą równouprawnienia płci i niedyskryminacji. W tym celu przyjmie politykę przeciwko napastowaniu i ustanowi grupę monitorującą w celu sporządzenia wytycznych mających na celu uwzględnienie równości płci w swojej pracy, zwłaszcza w opiniach.

## 8. Media

8.1. Media odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu opinii, postaw i uprzedzeń społeczeństwa. Kobiety są producentami i konsumentami oraz częścią treści medialnych, w których nie zawsze wystarczająco uwzględnia się problematykę płci i które mogą przedstawiać poniżający wizerunek kobiet oraz utrwalać role, stereotypy i normy uwarunkowane płcią. Rozwój technologii cyfrowych i nowe formy komunikacji dodatkowo skomplikowały relację między rolą kobiet w mediach a sposobem, w jaki odnoszą się do niej producenci, konsumenci i treści.

8.2. Choć odsetek kobiet w sektorze medialnym w UE wynosi obecnie prawie połowę (44 %) i stanowią one największą grupę (68 %) absolwentów kursów w dziedzinie dziennikarstwa i informacji, to w organizacjach medialnych kobiety zajmują głównie stanowiska o ograniczonym wpływie na treści i strategię organizacji.

8.3. Aby poprawić równowagę płci w sektorze mediów, kluczowe znaczenie ma zlikwidowanie szklanego sufitu w celu zwiększenia liczby kobiet na najwyższych stanowiskach decyzyjnych. Trzeba także uzupełnić dobrowolne środki przyjmowane przez organizacje medialne działaniami politycznymi wspierającymi transformację branży medialnej oraz treści medialnych. Niezwykle ważne jest, aby zacząć uznawać wpływ stereotypów uwarunkowanych płcią stwarzanych przez treści medialne, a także ocenić, jak kobiety i mężczyźni są reprezentowani w mediach.

<sup>(7)</sup> Dz.U. C 133 z 9.5.2013, s. 68.

<sup>(8)</sup> Dz.U. C 262 z 25.7.2018, s. 101.

8.4. Branża reklamowa wciąż ma trudności w przedstawianiu zarówno kobiet jak i mężczyzn w sposób reprezentatywny i realistyczny. Odbiorcom w dalszym ciągu serwuje się przestarzały i niedopuszczalny obraz płci, choć te stereotypy są obecnie wyrażane nieco subtelniej. Zdaniem EKES-u już czas zerwać z anachronicznym postrzeganiem płci. Przemysł reklamowy powinien być tu liderem i pozytywnie, a nie negatywnie popularyzować równe reprezentowanie i równouprawnienie płci w społeczeństwie, zwłaszcza w często stereotypowych reklamach adresowanych do dzieci.

Bruksela, dnia 15 maja 2019 r.

Luca JAHIER  
Przewodniczący  
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

---